

Kā komplektēt bērnu tautastērpus?

Aija Jansone Dr. hist.

Latvijas Etnogrāfiskā brīvdabas muzeja
Etnogrāfijas nodaļas vadītāja

18.09.2018. Rīga

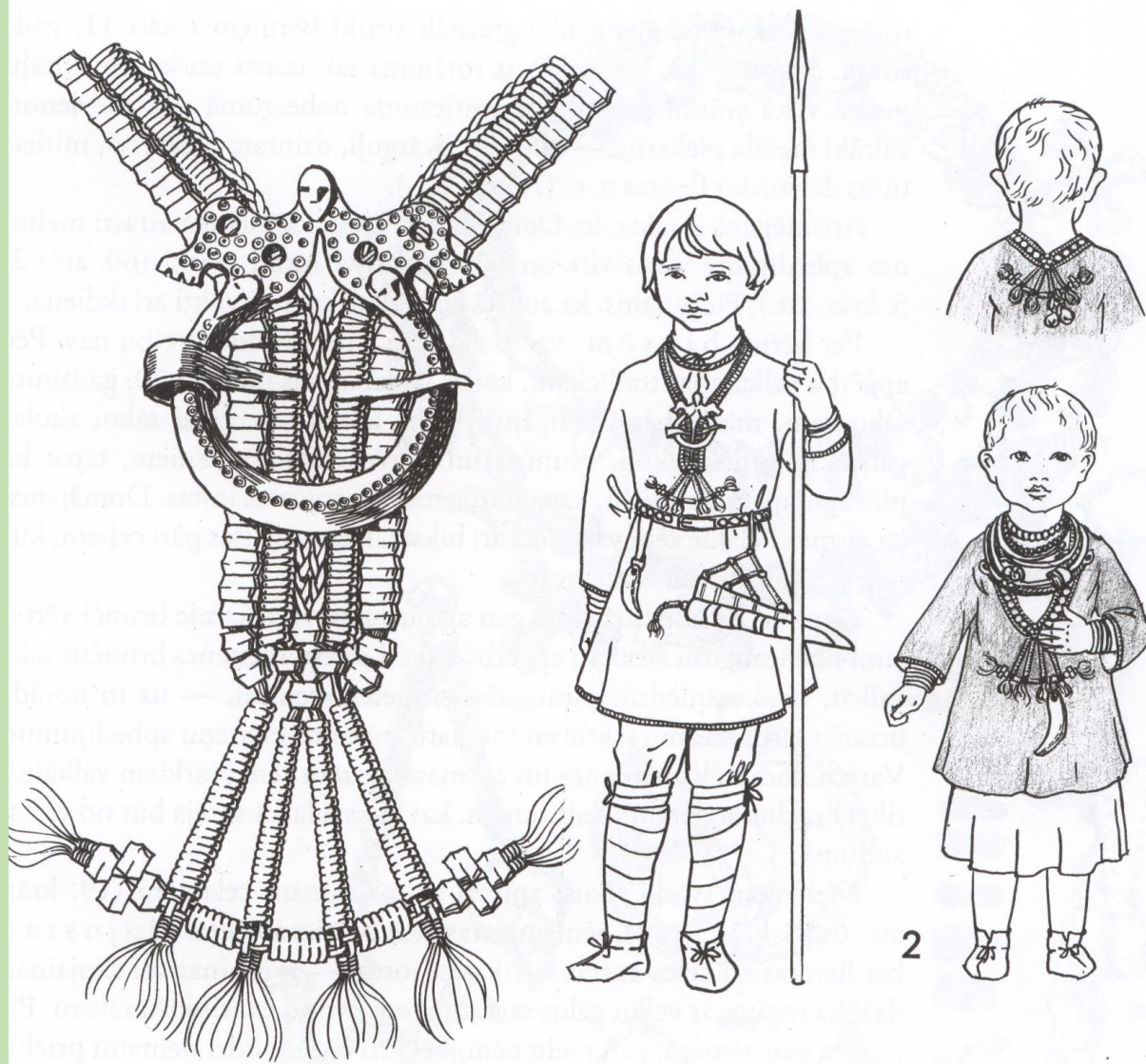

5. att. Meitenes tērpa rekonstrukcija.
Doles Vampenieši I, 11. gs. Zīm. E. Krastenberga

6. att. Zēna tērpa rekonstrukcija.
Salaspils Laukskola, 11. gs. Zīm. E. Krastenberga

Meitenes tērpa rekonstrukcija. Doles Vampenieši I, 11.gs. Zīm. E Krastenberga.//Zariņa A. Apģērbs Latvijā 7.- 17.gs. – R., 1999., 5.att.
Zēna tērpa rekonstrukcija. Salaspils Laukskola, 11.gs. Zīm. E Krastenberga.//Zariņa A. Apģērbs Latvijā 7.- 17.gs. – R., 1999., 6.att.

Bērnu apgērbu rekonstrukcijas

Salaspils Laukskola,
11.gs.: 1 – zēna
apgērbs un svārku
rotājums; 2 –
meitenes apgērbs.

Zīm.E.Krastenberga.
Zariņa A. Apgērbs Latvijā 7.-
17.gs. – R., 1999., 61.att.

61. att. Bērnu apgērba rekonstrukcijas (Salaspils Laukskola, 11. gs.):

1 — zēna apgērbs un svārku rotājums; 2 — meitenes apgērbs. Zīm. E. Krastenberga

E 12, 2567
1957.g.
Zeķu pūriņš no
Straupes

Tas piederējis
Teicējas Alīdas
Bērziņš (dz.
1892.g.) mātes
mātei
Pie zeķu pūriņa
stāv teicējas
mazdēls

Meitenīte tautas
tērpā
Jaunjelgavā
1926. foto

Teicēja Marta Pabiane

(dz. 1896.g.). 1960.g.

E 18, 4805

Aija Jansone

Latviešu tradicionālais
tautastērps un tā valkāšanas tradīcijas

Meiteņu apģērbs

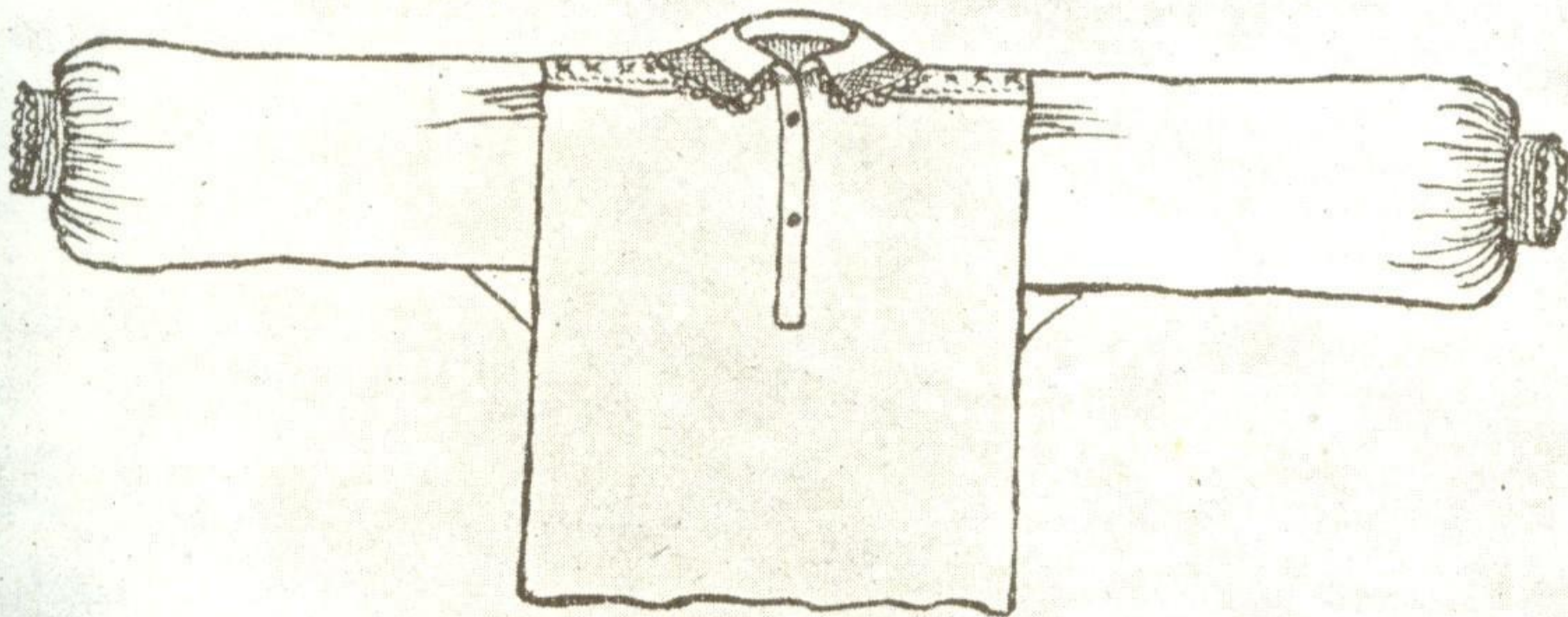

Bērnū krekliņi

Nīcas krekls

Al. un A.Dzērvīši, N.Sunepska "Baltie darbi II" 35. lpp.

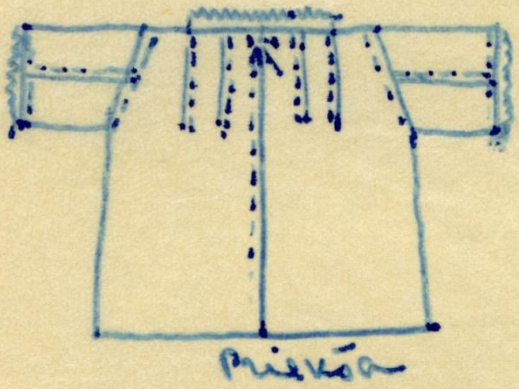

Bērna krekliņš. Rēzeknes apr. (Barkavas pag.) Asi-Gali s.

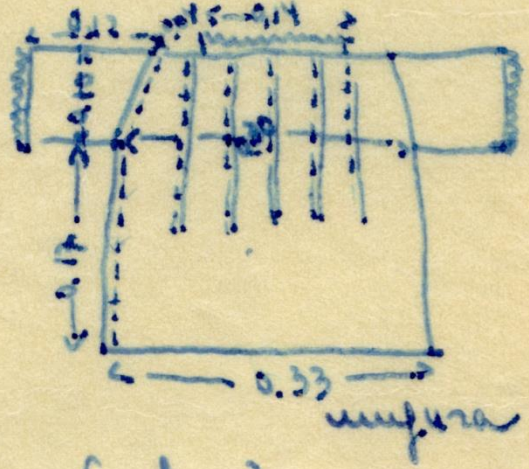
J.šķēļa m. CVVM Ethogr. nod. 2631, dok. 107. (ZA Vēstures inst. 1967.g.)

Bērna krekliņš

2631. uape, dok. #107
Rēzeknes apr.
[Barkavas p.]
Asi-gali s.
J. šķēļa m.

priekša

Vecpiebalgas sieviešu brunči:
REM 1968-3; CM 9265

Brunči ar lencēm

Tirzas ziedainā josta 1860.g.

REM 1968-32 VII

Lībiešu zvejnieki Kolkas ragā 1846.g.

V.A.Pecolds ZAE 2. Latviešu tautas tērpi. II Kurzeme, 24. lpp.

Lībieši Mazirbē 1846.g. V.A.Pecolds ZAE 6.

Latviešu tautas tērpi. II Kurzeme, 25. lpp.

Pusaugu meitenes goda drānas 1860.-80. gados

Strīpaino brunču audumu attīstības secība 1860.-70.g.

Rūtaino audumu veidi 1850.-80.
Gaujene E4, 2204; Lizums E4, 1864

Šķērsvītrains
audums. Zosēni.

Divkrāsu velki,
daudzkrāsu audi
19.gs. 3. cet.

E4, 2260

Nīcas meitene 1894.g.

J.Krēsliņš,
CVVM arh. 99.

Latviešu tautas tērpi II
Kurzeme 1997., 33. lpp.

Bižu pīšana

Matu sakārtojums

Lībiešu meitenes
portrets
1846.g.
V.A.Pecolds

Foto no albuma
„Первая экспедиция
Русского
географического
общества А. Шегрена.”
СВММ ЕР 843.

Meiteņu galvassegas

Tirzas zeķes

REM 1968 -26 VII T-95

Pusgarās zeķes (JVMM29915)

Kāju āvuma veidi

Kāju āvuma veidi

Sieviešu kurpes. 19. gs. beigas. Nīca.

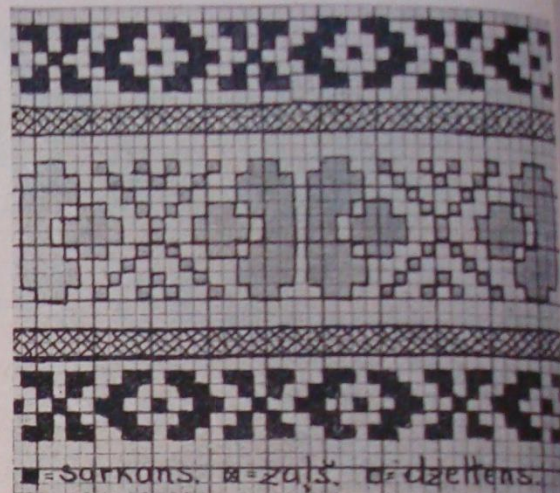
Rokdarbi

Sporta zeķes ar latvisku rakstu

1. attēla sporta zeķes aditas no vidēji rupjas vietējās, divkārtīgas vilnas dzijas baltā, smilšū vai gaiši pelēkā krāsā. Raksts veidots sarkanā, zaļā un dzeltenā krāsā.

Vidēji lielām zeķēm jāuzmet 96 cilpas. Robaino, stingro malu veido samērā vienkārši. Pēc zeķes uzmešanas ada 5 kārtas parastā labās puses adījumā, sestā kārtā rauj saadot divas cilpas kopā un pieaudzē apmetot ap adatu. Raušana un pieaudzēšana seko viena otrai visā sestā adījuma kār-

tā. Tad ada atkal piecas kārtas parastā labās puses adījumā. Atlokot pirmās piecas adījuma kārtas uz kreiso pusi un saadot tās ar pēdējo adījuma kārtu (kas atrodas uz adatām) iegūsim 1. attēlā redzamu stingru robainu zeķu malu. Šai malai seko krāsains raksts. Rakstu ada pēc 2. attēla, kur katrai adījuma cilpai atbilst viena raksta rūtiņa. Katra krāsa atzīmēta citādi. Baltās rūtiņas jāada zeķes pamata krāsā. Tumšākās rūtiņas jāada sarkanā krāsā, gaišākās

2. attēls. Sporta zeķu raksts ar krāsu atzīmēm.

rūtiņas — dzeltenā krāsā un ar krustiem apzīmētas rūtiņas jāada zaļā krāsā.

Kad viss raksta platums noadīts, zeķes kātu ada sviķeļainā adījumā. Sviķeļainais adījums veidojas, ja divas cilpas ada labās puses, divas kreisās puses adījumā, atkal divas labās, divas kreisās u. t. t. Jāseko lai visā zeķes kātā labās un kreisās puses cilpas būtu sakārtotas taisnās švitrās un virs labās puses cilpām nebūtu ieadītas kreisās cilpas, kas jauc rakstu. Sviķeļainais adījums viegli saraujas un izplešas labi pieguļot kājai. Zeķes kātu var adīt garāku vai īsāku. Sviķeļainais adījums turpinājas zeķes virspusē līdz pat gala noņaukumam. Zeķes galu rauj četrās vietās katras adatas sākumā. Raušanu izdara saadot divas adījuma cilpas kopā. Sākumā, starp adījuma kārtām, kur rauj, ada 4 tad 3, 2 un beidzot vienu kārtu bez raušanas, tad rauj katrā adījuma kārtā kamēr uz adatām paliek 4 cilpas. Šīs cilpas nostiprina aizšujot ar dzijas galu.

1. attēls. Sporta zeķes. Rīgas valsts daļamatn. skolas komp. un darbs.

Ganu meita. 1896.g.

Jānis Rozentāls.- R., 1990, 25. att.

Meitene lakatā

Zēnu apģērbs

Rucava pie baznīcas 1908.g.

J.Reeksta latveešu etnografiskā kolekcija Rīgā. No. 1906.

Rucavas
zēns. Fragments no
Jāņa Rieksta foto 20. gs.
sākumā, Nr. 1906.

Ganu zēns
20. gs. sāk.

PV materiāli

Ganiņš

Rēzeknes apr. Kaunatas
pag. Virvu c.
1925.g

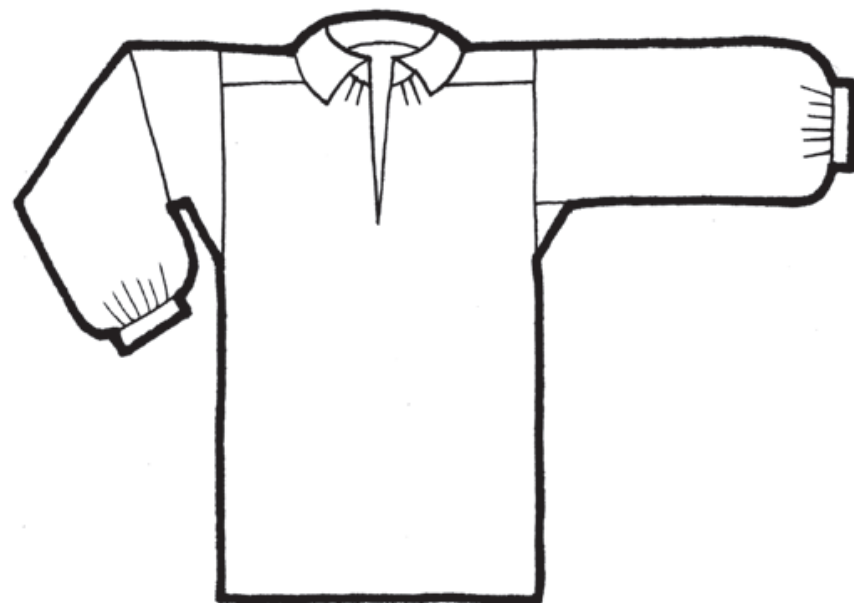
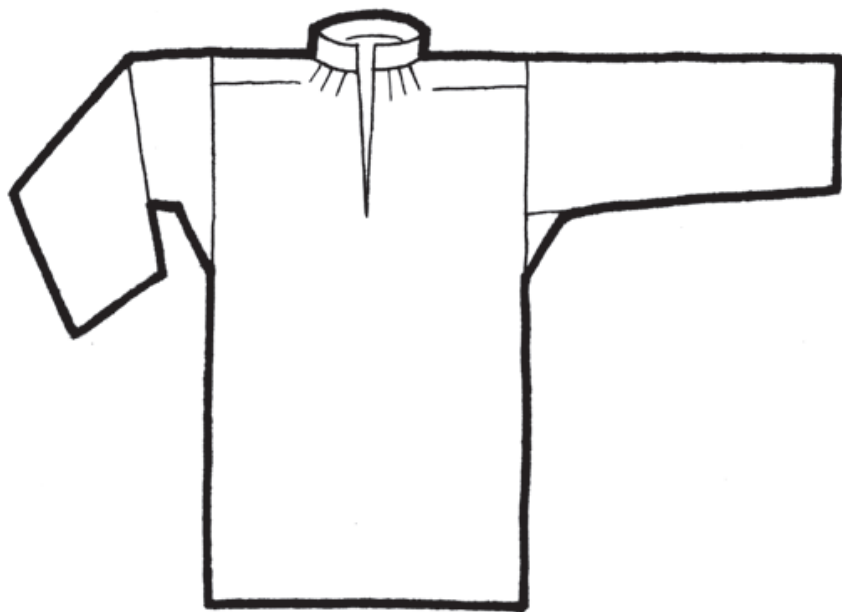
Zēns „pogonščiks” Ludzas apr.

CVVM Ng. 4320 (E 24,1144 fm)

Fotogrāfs M.Pluka, 1926.g. 18. aug.

Vīriešu kreklu piegriezumi

leteicamais mazo
zēnu apģērbs

Andris H.Brigenes zīmējums 1832.g. Limbažos

Dzēvītis A., Ģinters V. Ievads
latviešu tautas tērpu vēsturē.-
R., 1936.- 152.lpp.

Sievietes un
bērnu tērpu
19.gs.2.p.
rekonstrukcija
Liepupe

Latviešu tautas tērpi. I
Vidzeme.- R., 1995,
52.lpp.

Пецольд, Август Георг Вильгельм. Альбом рисунков. Санкт-Петербург. 40-е -50-е годы XIX века.

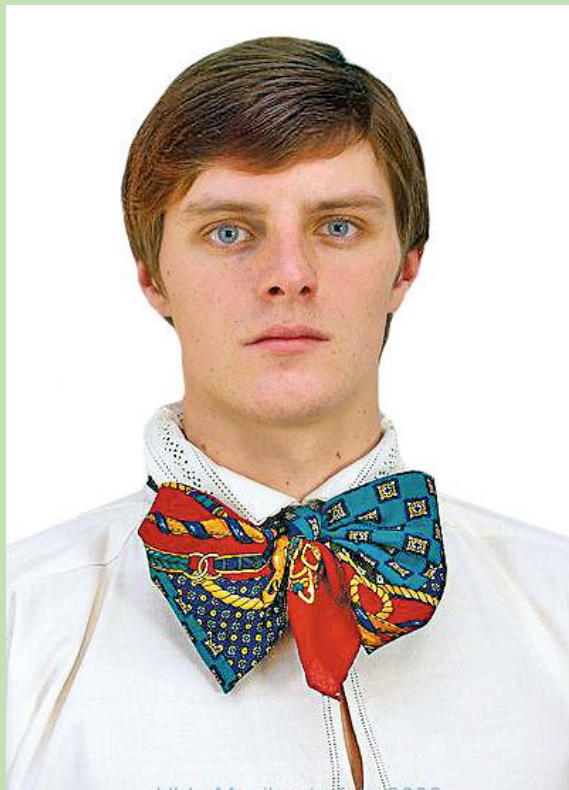
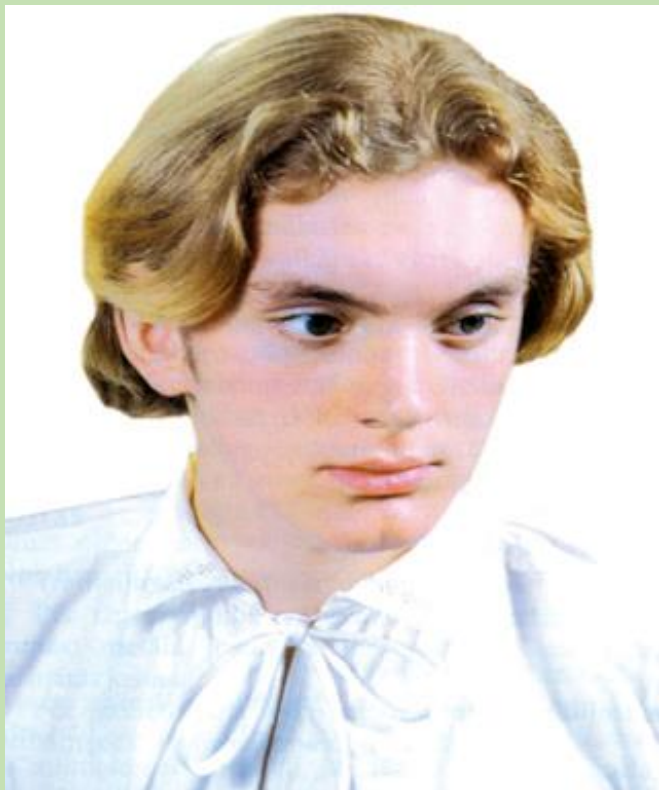

Krekla piegriezums un aizdares veids

-

Krekla apkakles aizdares veidi

Pusgaro bikšu paraugs

leteicamais vestes piegriezums un audums

Īsās un garās zeķes ar pastalām

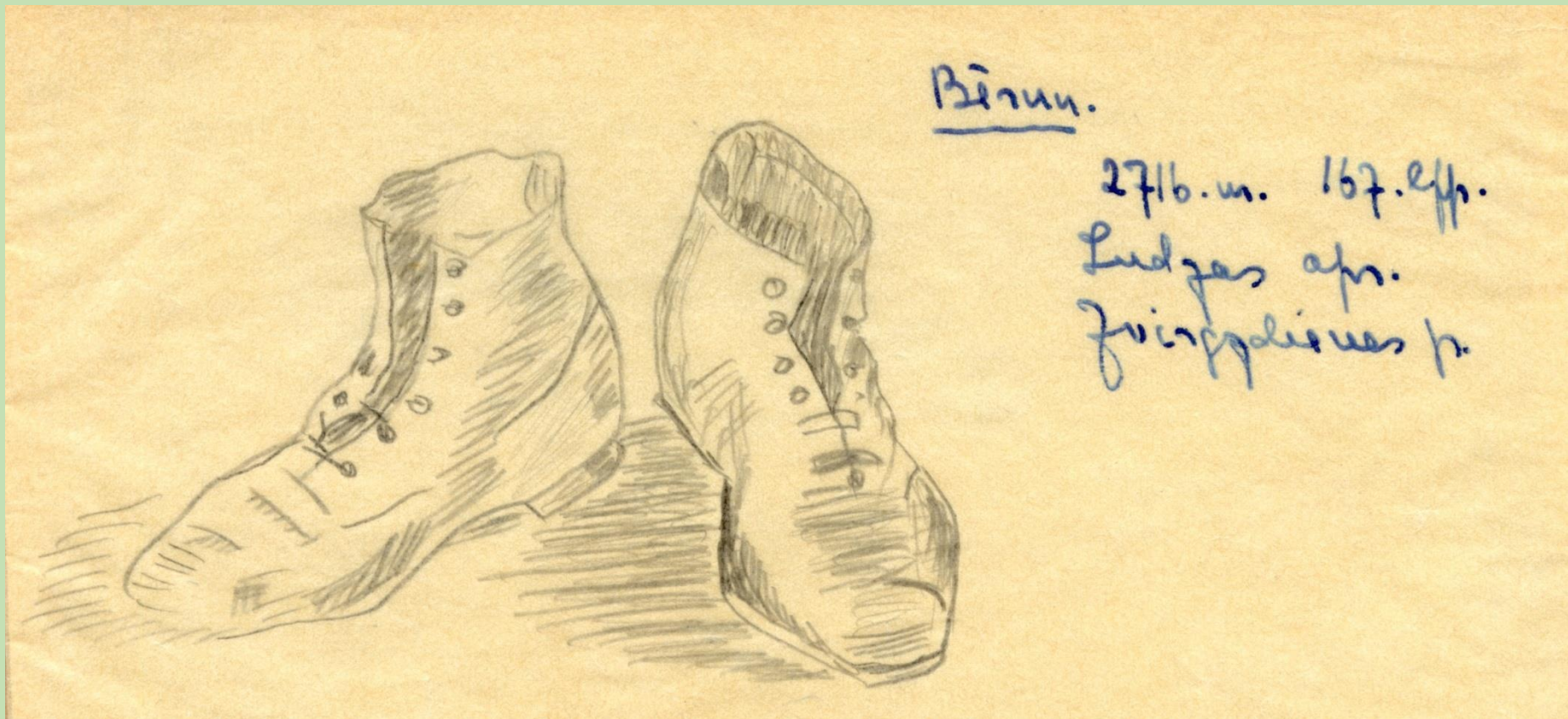

Pastalas

Bērnu apavi. Ludzas apr. Zvirgzdienes pag.

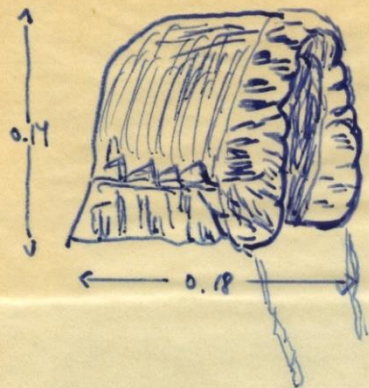
CVVM 2716.

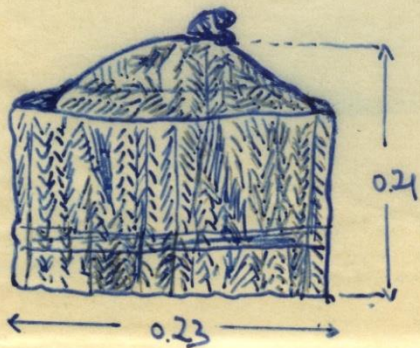
Ādas apavi (melni)

2630. mape, Rēzeknes apr.
Ružinu pag., Kosmočovkas s.
Vališu sādža.

Dok. nř. #119
Vališu sādža, Ružinu pag.

Dok. nř. #169
Kosmočovkas sādža, Ružinu
pag.

Dok. nř. #170
Kosmočovkas sādža, Ružinas pag.

Bērnu cepures

Rēzeknes apr.
Ružinu pag.,
Kosmočovskas
sādža, K.Judina m.

CVVM Etnogr. nod.
2630. Dok.
169. Zīm. P.
Bardovskis.

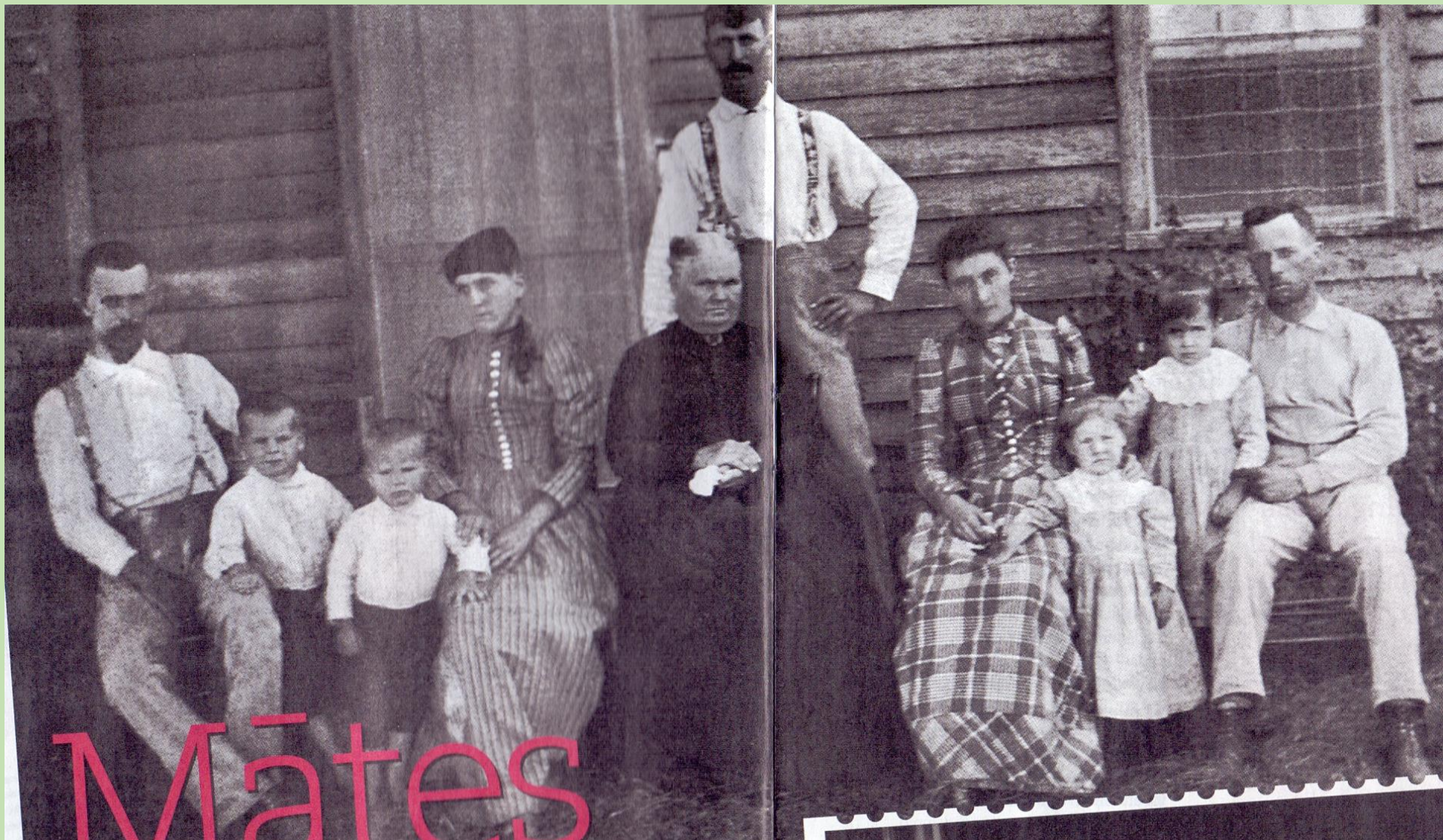
20. gs. sāk.
Sležu ģimenes
foto
Rucavas pag.

Foto no
A.Padalkas
kolekcijas

E 21, 4696 Zemnieku
svētku apģērbs
XIX gs. beigas
Krustpils
teicēja Adele Ieja,
dz. 1908.g.

19.-20. gs. mijas apģērbs
Citāda Pasaule Nr. 24 (139) 2015.

Trikāta

jaunavas un
meitenes
tērps
19.gs.2.p.

Latviešu tautas tērpi.
I Vidzeme.- R.,
1995, 78.lpp.

Paldies par
uzmanību